

25.8.2023

Dalalandetin tuulivoimahanke, Uusikaarlepyy

Yhteysviranomaisen lausunto ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta

HANKETIEDOT

Hankkeen nimi ja sijainti

Dalalandetin tuulivoimahanke, Uusikaarlepyy

Hankkeesta vastaava

Hankkeesta vastaa Prokon Wind Energy Finland Oy, Pitkäkatu 34 B, Vaasa.

Konsulttina arviointiohjelman laatimisessa on toiminut Sitowise Oy.

Yhteysviranomainen

Hankkeen yhteysviranomaisena on toiminut Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Hankkeen kuvaus

Prokon Wind Energy Finland Oy suunnittelee Uuteenkaarlepyyhyn Dalalandetin alueelle 14–20 voimalan tuulivoimahanketta. Hankealue sijoittuu noin 22 kilometriä Uudenkaarlepyyn keskustasta etelään, kaupungin etelärajan tuntumaan. Hankealueen keskelle sijoittuu Kauhavan kaupungin alue, joka jakaa alueen kahtia. Hankealueen pinta-ala on yhteensä noin 1600 hehtaaria, josta Uudenkaarlepyyn kaupungin alueelle sijoittuu noin 1500 hehtaaria.

Voimaloiden yksikköteho on noin 8–10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 300 metriä. Tuulivoimaloiden lisäksi alueelle rakennetaan tarvittavat yhdystiet, voimaloiden väliset huoltotiet, maakaapelointi voimaloiden välille ja sähköasema. Voimajohto on tarkoitus toteuttaa nykyisen 110 kV:n voimajohdon yhteyteen.

Tarkasteltavat vaihtoehdot

YVA-menettelyssä tarkastellaan seuraavia hankevaihtoehtoja:

VE0: Hanketta ei toteuteta.

VE1: Toteutetaan 20 tuulivoimalan hanke. Kokonaisteho on 200 MW.

VE2: Toteutetaan 14 tuulivoimalan hanke. Kokonaisteho on 140 MW.

Sähkönsiirrolle on kaksi vaihtoehtoa:

VEA: Noin kuusi (6) kilometriä pitkä 110 kV:n voimajohto hankealueelta luoteeseen Sandåsin sähköasemalle. Voimajohto sijoittuu nykyisen 110 kV:n voimajohdon yhteyteen.

VEB: Noin kaksi (2) kilometriä pitkä maakaapeli hankealueelta lounaaseen Storbötetin tuulivoimahankkeen sähköasemalle. Sähköasemalle liityttäessä tarkastellaan kahta reittivaihtoehtoa: VEB1 eteläpuolelta ja VEB2 pohjoispuolelta.

YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELYN VIREILLETULO

Prokon Wind Energy Finland Oy on 17.5.2023 saattanut vireille ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (jäljempänä arviointimenettely) toimittamalla Etelä-Pohjanmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (jäljempänä ELY-keskus) Dalalandetin tuulivoimahanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman (jäljempänä arviointiohjelma).

Hankkeen arviointimenettelyn tarve määräytyy ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (jäljempänä YVA-laki) liitteen 1 kohdan 7 e) *tuulivoimalahankkeet, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 megawattia* perusteella.

ENNAKKONEUVOTTELU

Yhteysviranomaisen järjesti ennakoneuvottelun 29.3.2023 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakoneuvotteluun osallistuivat yhteysviranomaisen lisäksi Uudenkaarlepyyn kaupungin, Kauhavan kaupungin, Pedersören kunnan, Pohjanmaan liiton, Etelä-Pohjanmaan liiton, Pohjanmaan museon, Etelä-Pohjanmaan museon (Seinäjoen museot), Metsähallituksen, hankevastaavan ja konsultin edustajat.

ARVIOINTIOHJELMASTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta ja kuulutuksesta on ilmoitettu Ilkka-Pohjalainen-, Vasabladet- ja Österbottens Tidning -lehdissä. Kuulutus arviointiohjelmasta on ollut nähtävillä ELY-keskuksen verkkosivuilla www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa 26.5.–26.6.2023. Ilmoitus kuulutuksesta on julkaistu Uudenkaarlepyyn, Kauhavan ja Vöyrin kuntien verkkosivuilla ja asiakirjat on julkaistu

ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/dalalandettuulivoimaYVA. Arviointiohjelman ja kuulutuksen paperiversiot ovat olleet nähtävillä kuulemisaikana Uudenkaarlepyyn kaupungintalolla sekä Alahärmän ja Oravaisten kirjastoissa.

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus tiistaina 13.6.2023 klo 18.00–20.00 Jeppo UF:n tiloissa, osoitteessa Itäinen Jepuantie 7, 66850 Jepua. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua myös etäyhteydellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä seitsemän (7) henkilöä. Etäyhteydellä osallistujia ei ollut. Yleisötilaisuudessa esiin nousseita asioita olivat muun muassa alueen runsaslukuinen määrä muinaisjäännöksiä, joista kotiseutuyhdistyksellä on paljon tietoa, alueen eläimistö (karhut, metsäpeurat, metsäkauriit), hankkeen voimaloihin, rakentamisen aloittamiseen ja sopimukseen liittyvät kysymykset, YVA-prosessin valmistuminen ja kritiikki hankkeesta ja infotilaisuudesta tiedottamisesta.

ARVIOINTIOHJELMASTA ANNETUT LAUSUNNOT JA MIELIPITEET

Yhteysviranomaisen pyysi lausunnot arviointiohjelmasta hankkeen vaikutusalueen kunnilta ja muilta viranomaisilta, joita asia todennäköisesti koskee. Arviointiohjelmasta toimitettiin yhteysviranomaiselle 21 lausuntoa, kuusi (6) asiantuntijakommenttia ja yksi (1) mielipide. Ilmatieteen laitos on ilmoittanut, että sillä ei ole lausuttavaa, koska tuulivoimahanke sijaitsee yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Lausunnot, asiantuntijakommentit ja mielipiteet ovat lausunnon liitteenä. Liitteenä olevista lausunnoista ja mielipiteistä on poistettu henkilötiedoiksi katsotut tiedot.

Yhteenveto lausunnoista

Digita Oy:n mukaan vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Yhtiö kuitenkin muistuttaa, että tuulivoimahankkeet voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ja häiriö voi vaikuttaa viranomaisten vaaratiedotteiden saatavuuteen ja yleiseen turvallisuuteen. Vaikutukset antenni-tv:n vastaanottoon tulisi ottaa huomioon arvioinnissa ja tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen on tutkittava hyvissä ajoin. Tuulivoimahankkeesta vastaava on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoimahankkeet.

Elisa Oyj pyytää huomioimaan Elisan teleliikenteelle aiheutuvat haitat. Kyseisen hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Etelä-Pohjanmaan liitto toteaa, että hankealue muodostaa siihen rajautuvan Storbötet II- ja Vöyrin Storbötet I- tuulivoima-alueen kanssa laajan yhtenäisen alueen, jonka yhteisvaikutukset nousevat merkittäväksi. Näiden ja hankkeen muiden läheisten tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota. Ohjelmassa oleva yhteisvaikutusten arvioinnin kuvaus on varsin kevyt, ja sitä tulisi täsmentää ja vaikutuksia arvioida perusteellisemmin, muun muassa maisema- ja välkevaikutusten osalta.

Arviointiohjelmasta puuttuu tieto valmistelussa olevasta maakuntakaava 2050:stä, joka tulee myös huomioida arvioinnissa merkintöineen ja vaikutuksineen erityisesti maisemavaikutusten osalta.

Maisemavaikutusten arviointimenetelmiä toivotaan täsmennettävän vastaamaan hankkeessa suunniteltujen myllyjen korkeuksia. Arviointiohjelmassa mainittu Ympäristöministeriön vuonna 2016 julkaisema opas on lähtökohdiltaan vanhentunut. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulee kuvata, miten oppaassa esiteltyjä etäisyysvyöhykkeitä ja muita ohjeita sovelletaan niihin myllykorkeuksiin, joista hankkeessa on kyse.

Fingrid Oyj laatii sähkönsiirtoverkkojen kehitystarpeet ja periaatteelliset ratkaisut yhtenä kokonaisuutena yhteistyössä voimantuotantoa suunnittelevien tahojen ja verkkoyhtiöiden kanssa.

Sähkönsiirtoverkkoon liittymisen kuvauksessa on epätarkkuutta. Sandåsin sähköaseman sijaintia tulee tarkentaa sähkönsiirron VEA:n karttakuvan osalta.

Kauhavan kaupunki toteaa, että ohjelmassa kuvatut selvityspäätökset ovat varsin kattavat. Koska hankealue sijaitsee osin Kauhavan kaupungin alueella, hankkeen ympäristövaikutukset ulottuvat varsin laajasti kaupungin alueelle. Kaupunki huomauttaa, että Kauhavan kaupunginhallituksen kaavoitukseen liittyvän päätöksen mukaan voimaloiden etäisyys asutukseen tulee olla vähintään kaksi (2) kilometriä. Kaupunki edellyttää, että voimaloiden sijaintia tulee arvioida uudelleen, jotta päätöksen mukainen etäisyys täyttyy Kauhavan kaupungin alueella olevaan asutukseen.

Puolustusvoimien valvontajärjestelmiin liittyen tulee huomioida, että kaikessa Kauhavan kaupungin alueella tapahtuvassa kaavoituksessa tulee pyytää pääesikunnan lausunto. Lisäksi Kauhavan alueella toimii sääasema, jonka toiminta tulee säilyä häiriöttömänä ja Kauhavan lentokentän toiminnot tulee huomioida arvioinneissa.

Kaupungin alueella on sekä valtakunnallisesti että maakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita ja merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Tuulivoimaloiden suunnittelussa tulee turvata nämä

erityisarvot ja Kauhavalle omaleimainen avoin maisema. Maisema-, melu- ja välkeanalyysit tulee laatia voimaloiden korkeuden vuoksi normaalikäytäntöä laajemmalle alueelle sekä huomioida yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa.

Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida paikalliset retkeily- ja matkailukohteet kuten Kirkkopakan lohkareikko, Ekolan kylän luolasto sekä Hunurinjärven alue Alahärmän Saunamäessä.

Kaupunki haluaa myös huomauttaa, että ohjelmassa tulee huomioida ne perusteet, joilla hankealue on poistettu Pohjanmaan maakuntakaava 2050 luonnoksesta epäsopivana tuulivoima-alueena ja maakuntakaavamerkinnän ohjausvaikutuksen muutos koskemaan seitsemän voimalan aluetta.

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom muistuttaa, että suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin. Tuulivoimaloiden on todettu vaikuttaneen TV-vastaanoton laatuun maanpäällisissä TV-lähetysverkoissa, matkaviestinverkkojen kentänvoimakkuuteen ja signaaliin laatuun. Myös tutkajärjestelmä vaatii toimiakseen riittävää etäisyyttä tuulivoimaloihin, joten suunnittelussa tulee varmistaa TV- ja matkaviestinpalveluiden sekä tutkien ja radiolinkkien häiriötön toimivuus myös jatkossa. Eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä suunnitteluvaiheessa, ettei häiriöitä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa.

Luonnonvarakeskus huomauttaa, että alue sijoittuu Jeppon susireviirille ja alueella voi esiintyä useita eri direktiivilajeja (mm. metsäkanalinnut, susi ja karhu). Kanaintujen esiintymisen selvittämiseksi suunnittelualueella olisi hyvä tehdä soidinpaikkaselvitykset useampana peräkkäisenä vuotena. Soidinselvitysten tulokset tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa. Luke huomauttaa, että osalla lajeista mahdollinen vaikutusalue (yhteisvaikutukset) saattaa olla laaja. Arviointiselostuksessa tulee osoittaa erityistä painoarvoa ympärillä sijaitsevien tuulivoimahankkeiden ja tulevien tuulivoimasuunnitelmien yhteisvaikutuksiin laajemmassa mittakaavassa.

Pedersören kunta, Kallan ympäristöterveys pyytää tarkempaa analyysia tuulivoimahankkeiden vaikutuksista ihmisiin esimerkiksi Pensalan ja Jepuan kylien välille rakennettavien tuulivoimapuistojen osalta.

Merkittävää tietoa voidaan saada myös Worst Case -mallinnuksesta, ja se tulisi sisällyttää varjostusvaikutusten mallinnukseen.

Melun osalta tulisi mainita sosiaali- ja terveysministeriön asetuksessa 545/2015 olevat sisämeluvaatimukset. Asetuksen 12 §:ssä todetaan muun muassa, että "Yöaikainen (klo 22.00–7.00) musiikkimelu tai muu vastaava mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava ja taustamelusta selvästi erottuva melu ei saa ylittää 25 dB:tä ekvivalenttitasona LAeq,1h mitattuna yhden tunnin aikana nukkumiseen tarkoitetuissa tiloissa.". Muuksi ekvivalenttimeluksi tulkitaan esimerkiksi tuulivoimaloiden melu. Saman

asetuksen liitteen 2 taulukossa 1 on myös muita sisämelua koskevia toimenpiderajoja, joihin voi olla hyödyllisiä tutustua.

Pohjanmaan liitto katsoo, että Pohjanmaan maakuntakaava 2040 on kuvattu hyvin ohjelmassa. Hankealueeseen vaikuttavien kaavamerkintöjen lisäksi olisi tärkeää kuvata myös se, miten tarkasteluvaihtoehdoissa otetaan huomioon maakuntakaavan tavoitteet. Pohjanmaan maakuntakaavan 2050 valmistelu on käynnissä, mikä tulisi täydentää YVA-selostukseen.

Liitto toteaa, että molemmat hankevaihtoehdot poikkeavat Pohjanmaan maakuntakaavassa 2040 osoitetusta tuulivoima-alueesta. Ympäristövaikutusten arvioinnissa tulisi ottaa huomioon myös vaihtoehto, jossa tuulivoimalat sijoitetaan maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoima-alueelle. Hankkeen vaikutusten vertailussa tulisi ottaa huomioon myös vaihtoehto, jossa hanketta ei toteuteta (vaihtoehto 0).

Syynä maakuntakaavassa merkittyihin tuulivoima-alueiden rajauksiin on vaikutukset merikotkaan, jos kaikki selvityksessä mukana olevat tuulivoima-alueet toteutuvat. Hankkeen jatkosuunnittelussa liitto edellyttää, että vaikutukset petolintuihin selvitetään ja otetaan huomioon riittävällä laajuudella. Arvioinnissa tulee huomioida myös maakuntakaavassa hankealueelle osoitettu ohjeellinen ulkoilureitti (Trädi-retkeilyreitti), virkistyskäytöstä aiheutuvat tarpeet sekä kiinteät muinaisjäännökset.

Hankealueen läheisyydessä sijaitsevien muiden tuulivoimahankkeiden ja sähkönsiirron yhteisvaikutukset tulisi selvittää ja ottaa huomioon. Sähkönsiirron osalta on positiivista, että vaikutukset selvitetään sekä ilmajohtojen, että maakaapeleiden osalta. Maakuntakaavassa suositellaan maakaapeleiden käyttöä. Liitto haluaa korostaa hankkeiden välisen yhteistyön merkitystä sekä hankkeiden että sähkönsiirron osalta.

Lopuksi liitto toteaa, että hankkeen vaihtoehdot eivät ole maakuntakaavan mukaisia.

Pohjanmaan museo suhtautuu varauksella arkeologisen kulttuuriympäristön ja tuulivoimarakentamisen yhteensovittamiseen hankealueella, mutta toteaa, että YVA-ohjelma on selkeä ja asianmukaisesti laadittu.

Pohjanmaan pelastuslaitos korostaa hankekohtaisen riskianalyysin ja palo- ja turvallisuusteknisen selvityksen laatimisen tärkeyttä, koska sitä voidaan käyttää myös rakennusluvan myöntämisen perusteena. Ympäristölle haitallisten aineiden kohdalta tulee selvittää lakisääteisen vaarallisen kemikaalin vähäisestä käytöstä ja varastoinnista aiheutuva ilmoitusvelvollisuus.

Pelastusviranomainen muistuttaa, että pelastuslaitos ei pysty sammuttamaan mahdollista tulipaloa tuulivoimalassa. Toiminnanharjoittaja on vastuussa onnettomuuksien ehkäisemisessä voimala-alueella omalla varautumisellaan. Varautuminen on otettava

huomioon myös voimaloiden turvallisuustekniikkaa suunniteltaessa. Jäätä tai tuulivoimalan osia tulipalon yhteydessä voi sinkoutua pelastusviranomaisen tietojen mukaan jopa 500 metrin etäisyydelle voimalasta. Tämän vuoksi esimerkiksi rakennuksille tai virkistysreiteille pitäisi olla 600 metrin etäisyys voimalasta. Hankkeesta on laadittava pelastussuunnitelma.

Puolustusvoimat, 2. logistiikkarykmentti toteaa, että arviointiohjelmassa on yleisellä tasolla kuvattu tuulivoimaloiden vaikutuksia ilma- ja merivalvontatutkien toimintaan, mutta vaikutusten arviointimenettelyä ei ole esitetty. Merkittävin ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin. Ennen kaavan hyväksymistä hankkeelle tulee olla Pääesikunnalta myönteinen hyväksyttävyyslausunto ajantasaisin hanketiedoin.

Suomen Erillisverkot Oy on ilmoittanut, että hankkeella ei ole vaikutusta yhtiön Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Suomen Luonnonsuojeluliitto, Pohjanmaan piiri katsoo, että aluetta ei tule rakentaa. Tuulivoimaloiden lavoista irtoaa mikromuovia ympäristöön joidenkin lähteiden mukaan jopa noin 60–70 kg/tuulivoimala/vuosi. Tuulivoimaloiden muovi sisältää haitallisia bisfenoli-A-yhdisteitä ja leviäminen ympäristöön on estettävä.

Hankealue sijoittuu metsähanhien kevät- ja syysmuuttoreitille ja merikotkan elinpiiriin. Myös muita petolintuja voi pesiä ja esiintyä alueella, kuten maakotka ja sääksi. Linnustovaikutukset on selvitetty melko kevyesti. Alueella esiintyvät uhanalaiset lajit ja niiden esiintymisalueet tulee huomioida, eikä niiden luontoarvoja saa heikentää tuulivoima- tai sähkönsiirtorakentamisella.

Hankealueen metsät ovat liito-oravalle soveltuvia varttuneempia sekametsiä. Liito-oravakartoitukset tulee toteuttaa useina peräkkäisinä vuosina, jotta saadaan tarkempi kuva elinpiireistä. Lajin elinpiirin turvaamiseksi tulee metsää jäädä myös elinpiirin ympärille. Pohjanmaan piiri huomauttaa myös, että hankealue sijoittuu susiparin reviirille (Jeppon reviiri) ja karhun todetaan liikkuvan alueella.

Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia tulee tarkastella kokonaisuus huomioiden, sillä nyt suunnitellun hankkeen ympärille on tulossa 273 voimalaa noin 30 km säteelle. Tuotantoalueen ympärille noin 5–7 km säteelle on tulossa 97 tuulivoimalan kokonaisuus.

Suunniteltu tuulivoimaloiden välinen etäisyys on 500–1000 metriä. Alue on erittäin tiiviisti kaavoitettu ja tuulivoimaloiden väliin jäävä alue ei tämän kokoluokan voimaloissa ole riittävä tuulenottoalue. Voimaloiden sijoittaminen liian lähekkäin heikentää hyötysuhdetta.

Tuulivoimarakentamisen todetaan lisäävän vieraslajien leviämiskärsiä maamassoja käsiteltäessä ja hankkeen rakennuttaja tulee velvoittaa olemaan käyttämättä saastuneita maamassoja sekä seuraamaan ja

torjumaan vieraslajeja alueella usean vuoden ajan. Lausunnossa ilmaistaan myös huoli kasvinsuojeluaineiden käytöstä kasvien torjunnassa. Käytäntö aiheuttaa ympäristön pilaantumisriskin varsinkin vesistöjen ja pohjavesialueiden lähellä ja aineet vaikuttavat myös eläimistöön.

Piiri on laskenut, että Pohjanmaan maakuntien alueelle on tulossa yhteensä arviolta noin 6000 tuulivoimalaa ja tuulivoiman etenemistä tulisi hillitä, kunnes luvitus on asianmukainen ja ympäristövaikutukset selvitetty. Asiassa tulisi huomioida sähkönsiirtolinjojen sijoittaminen yhteisille linjoille sekä tärkeiden lintualueiden ja muuttoreittien välttäminen. Tuulivoimarakentaminen aiheuttaa metsäkatoa ja syö hiilinielua pysyvästi. Jokaisen tuulivoima-alueen ja voimalinjan kohdalla tulisi käyttää laskentakaavaa määrittelemään menetettyjen hiilinielujen osuus.

Ympäristövaikutusten arviointi on puutteellista ja tutkimustuloksia tulee odottaa useiden lajien kohdalla, jotta voidaan huomioida tuulivoiman ympäristövaikutukset tieteellisesti. Tuulivoimaan liittyy selvittämättömiä ekologisia ongelmia, jotka tulisi selvittää ennen lupien myöntämistä.

SLL Pohjanmaan piiri muistuttaa, että vihreä siirtymä ei perustu luonnonvarojen ylikulutukseen, vaan nojaa kiertotaloutta ja luonnon monimuotoisuutta edistäviin ratkaisuihin. Siirtymä onnistuu vain, kun ilmaston rinnalla huomioidaan muut ympäristö- ja luontovaikutukset. Ensisijaisesti uusiutuvaan energiantuotantoon tulee käyttää muita alueita kuin hiilinieluinä toimivia metsiä.

Suomen riistakeskus toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiohjelma on laadittu olennaisilta osiltaan ja riittävällä tavalla asian edellyttämässä laajuudessa. Ohjelmassa todetaan, että hankkeen vaikutuksista metsäkanalintuihin tehdään tarvittavat luontoselvitykset, ja laji sisällytetään vaikutusten arviointiin.

Telia Finland Oyj toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Sähkönsiirtojohtoista pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes huomauttaa, että hankealueen läheisyydessä sijaitsee kaksi Tukesin valvonnassa olevaa laajamittaisesti kemikaaleja käsittelevää ja varastoivaa laitosta, joita ei ole tunnistettu YVA-ohjelmassa. Tuulivoimaloiden turvallinen sijoittaminen suhteessa olemassa oleviin kemikaalilaitoksiin tulee arvioida. Tukesin näkemyksen mukaan merkittävimmät vaarat liittyvät tornin kaatumiseen, lapojen irtoamiseen, jään kertymiseen ja irtoamiseen laitteistoista sekä tulipaloon. Lisäksi tulee arvioida, voiko kemikaalilaitoksen onnettomuus aiheuttaa vaaraa tuulivoimalalle.

Uudenkaarlpeyn kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, että hankkeen arviointiohjelma on selkeästi esitetty ja riittävän kattava. Lautakunnan näkemyksen mukaan ohjelma on hyvä pohja tulevalle ympäristövaikutusten arvioinnille. Mahdollisessa ympäristöluvan

tarpeessa lupaviranomaisena toimii todennäköisesti aluehallintovirasto, koska tuulivoimapuisto seurauksineen ulottuu kunnan rajan yli Kauhavalle.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa mainitaan ristiriitaisesti, että hankealueella ei sijaitse jokia, lampia tai järviä eikä siellä siten esiinny kaloja, vaikka alueella on selkeästi puroja, jotka laskevat Vesinevanon kautta Lapuanjokeen. Ohjelmassa ei mainita miten hankkeen vaikutuksia hankealueen ympäröivän vesistöjen kalakantoihin arvioidaan.

Kalatalousviranomainen katsoo, että hankkeen arviointiohjelmaan tulee sisältyä tuulivoimaloiden, huoltoteiden ja sähkönsiirtolinjojen rakentamisesta hankealueen vesistöille aiheutuvien kalataloudellisten vaikutusten arviointi. Rakentamisella voi olla vaikutuksia alueen vesistöjen vedenlaatuun, hydrologiaan ja virtaamiin. Happamien sulfaattimaiden vaikutukset ympäröiviin vesistöihin ja kalastoon on huomioitava. Tuulivoimaloissa käytettävästä öljystä ja muista aineista tulee tehdä riskikartoitus, aiheutuuko niistä vaaraa vesistöille ja kalakannoille.

Väylävirasto katsoo, että liikennevaikutusten arviointi on esitetty YVA-ohjelmassa riittävällä tasolla. Voimaloiden sijoittamisessa tulee huomioida Liikenneviraston ohjeet tuulivoimalan vähimmäisetäisyyksistä liikenneväyliin. Voimaloiden osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava hyvissä ajoin ennen kuljetuksia. Tarvittavien vahvistamistoimenpiteiden, rakenteiden siirtojen ja liittymien avartamisen kustannuksista vastaa hankkeesta vastaava.

Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan Pirkanmaan ELY-keskukselta. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tai muuttuu tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta, on tienpitäjän haettava käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tulee noudattaa liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain säädöksiä. Voimajohtojen rakentamisessa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston ohjeita ja Liikenneviraston määräyksiä. Maantiehen kohdistuvaan, tiealueella tapahtuvaan tai liikenteen ohjausta tai varoittamista liikennemerkkein vaativaan työhön on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle tai tiealueen tilapäiseen sulkemiseen tiealueella työskentelyn takia.

Vöyrin kunta kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että molemmissa hankevaihtoehtoissa yllättävän suuri määrä voimaloita on sijoitettu maakuntakaavan tv-merkityn alueen ulkopuolelle. Yhtään vertailuvaihtoehtoista ei ole suunniteltu siten, että se olisi yhdenmukainen maakuntakaavan mukaisen rajauksen kanssa. Koko alue on jätetty valmisteilla olevasta maakuntakaavasta 2050 pois. Näin

ollen yleiskaavan ehdotusvaiheen nähtävilläolon tulee alkaa ennen maakuntakaavan 2050 hyväksymistä, jotta voidaan noudattaa vielä maakuntakaavan 2040 määräyksiä.

Sähkönsiirron VEB vaikuttaa maakaapelina paremmalta vaihtoehdolta kuin ilmajohtollinen VEA. Arviointiohjelmasta saa vaikutelman, että hankkeen sähkö voidaan siirtää Storbötetin sähköasemalta 110 kV:n ilmajohtoa pitkin kantaverkkoon. On kuitenkin todennäköistä, että sähkömäärää ei voida siirtää yhdellä 110 kV:n johdolla, vaan rinnalle rakennettaisiin toinen. Käytännössä tämä tarkoittaisi 52 metriä leveää ja 9,8 kilometriä pitkää kaapelireittiä, mikä olisi otettava huomioon ympäristövaikutusten arvioinnissa. Koska Prokon Wind Energy Finland Oy on sekä Dalalandetin että Storbötetin tuulivoima-alueiden hankevastaava, on mahdollisesti tarkoitus sijoittaa 110 kV:n linjat samaan pylväsrakenteeseen, mutta tämä olisi mainittava YVA-selostuksessa. Sähkönsiirtorakenteita käsittelevässä luvussa on esitetty 110 kV:n johtokäytävän tilantarve kuvassa 3.4. Arviointiselostuksessa tulee esittää myös poikkileikkaus kahden rinnakkaisen 110 kV:n johtokäytävän leveydestä.

Tuulivoimalat tulevat olemaan hallitseva maisemaelementti joka suuntaan Österbyn kyläasutuksen ympärillä. Valokuvasovitteet ovat tärkeitä, jotta estevalojen vaikutukset näkyvät sekä päivällä että yöllä. Sovitteita lentoestevalojen heijastuksista olisi hyvä olla myös matalan pilvipölyn tai sumun ajalta.

Muita tuulivoimahankkeita koskevassa osassa on puutteita, jotka olisi korjattava. Siitä puuttuvat muun muassa Öland i Kaitsoor -hanke, Norrkangan ja Vargitmossen. Kartassa olisi myös oltava erillinen värimerkintä rakentamisvaiheessa oleville alueille. Kartan kattamista alueista Mörknässkogen, Trollkullen, Sandbacka ja Storbötet Uudenkaarlepyyn puolella ovat rakenteilla.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueidenkäytön ryhmä toteaa, että hanke on seudullisesti merkittävä ja osittain maakuntakaavan mukainen. Arviointiohjelmasta ei löydy perusteluja maakuntakaavan aluerajauksesta poikkeamiselle. Selostusvaiheessa tulee esittää vaihtoehto, joka on maakuntakaavan mukainen.

Hankkeen vaikutukset maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön (Lapuanjoen alajuoksun kulttuurimaisemaan) sekä Kiitolan ja Kepon valtakunnallisesti merkittävään rakennettuun ympäristöön tulee arvioida.

Yhteisvaikutukset muiden vireillä olevien tuulivoimahankkeiden kanssa tulee arvioida.

Vaikutusalueen voimakkuuden arvioinnissa käytetään Ympäristöministeriön oppaan ”Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa, 2016” etäisyysvyöhykkeitä. Tuon luokituksen laatimisen ajankohtana tuulivoimalat ovat olleet pienempiä. Tuulivoimaloiden koon kasvulla voi mahdollisesti olla vaikutusta

etäisyysvyöhykkeiden määrittämiseen ja maisemallisten vaikutusten arviointiin. Näkemäalueanalyysissa ja maisema-analyysissa tulee myös esittää yöhavainnekuvia.

Sähkönsiirron osalta VEB on suositeltavampi vaihtoehto, sillä se toteutetaan maakaapelointina ja mm. maisemavaikutukset jäävät vähäisiksi ilmajohdoilla toteutettavaan VEA:han verrattuna.

YVA-ohjelman sivulla 74 puuttuu etäisyys Jepuan kirkolle. Sivulla 99, kuvassa 11.3 puuttuu vireillä olevia tuulivoimahankkeita, tuulivoimaosayleiskaavoja sekä yksittäisiä tuulivoimahankkeita.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue katsoo, että liikenteellisten vaikutusten arviointi vaikuttaa riittävältä tässä vaiheessa. Vastuualue korostaa yhteisvaikutusten arvioinnin tärkeyttä myös liikenteen osalta. Sähkönsiirrosta tulee huomioida siihen liittyvä Väyläviraston ohjeisto. Tiestöön kuljetusta varten tehtäviin muutoksiin pitää saada tienpitäjän lupa ennen erikoiskuljetusten toteuttamista. Tieverkolle tehdyt väliaikaiset toimenpiteet ja kuljetusten mahdollisesti aiheuttamat vauriot on korjattava.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksella on suunnitteilla alustavia kuljetusreittejä koskevia tiehankkeita, kuten valtatie 8 parantaminen Kokkolan kohdalla, valtateiden 8 ja 19 Ytterjeppon eritasoliittymän tiesuunnittelu, sekä valtatie 19 ja yhdystien 7320 liittymäalueen kehittämistoimenpiteet.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö muistuttaa, että havainnot tulee tallentaa Laji.fi -järjestelmään, kartoitusreitit tulee esittää karttakuvissa tai toimittaa paikkatietotiedostona viranomaiselle ja että kartoituksissa tulee huomioida uuden Luonnonsuojelulain mukaiset luontotyytit. Lepakkokartoituksissa tulee hyödyntää uusinta, alkuvuodesta 2023 julkaistua ohjeistusta.

Koska sähkönsiirtoreitin VEA läheisyydessä esiintyy olemassa olevien aineistojen perusteella liito-oravaa, tulee reitille toteuttaa liito-oravainventoinnit ohjeistuksia noudattaen.

Mikäli pesimälinnustoa arvioidaan sähkönsiirtoreiteiltä muiden selvitysten yhteydessä, tulee ajankohtaan ja aineiston reunaehtojen keräämiseen liittyvät epävarmuudet tuoda ilmi raportoinnissa. Mikäli hyödynnetään linnustotietoja muista hankkeista ja selvityksistä, tulkitaan yli 10 vuotta vanhat linnustoselvitykset vanhentuneiksi ja niiden soveltuvuutta tulee tarkastella hyvin kriittisesti.

Muuttolinnuston osalta Ympäristöministeriön ohjeistus - linnustovaikutusten huomioiminen tuulivoimarakentamisessa ohjeistaa käyttämään muutontarkkailuun 30 päivää keväällä ja 30 päivää syksyllä. Koska hanke sijoittuu usean lajin valtakunnalliselle päämuuttoreitille tai niiden läheisyyteen, tulee esittää hyvät perustelut siitä, miksi ohjeistusta kevyempi muutontarkkailu on riittävä kyseiselle alueelle.

Arviointiohjelman mukaan hankealueella sijaitsee metson soidinpaikka. Vaikutukset metsoon tulee tarkastella ja mahdollisia lieventämistoimenpiteitä tulee käsitellä YVA-selostuksessa vaikutusten vähentämiseksi.

Hanke sijoittuu Jeppon susireviirin eteläreunaan (Pariireviiri, 45 % TN), jonka seurauksena alueelle tulee tehdä erillinen suurpetoselvitys keskittyen suden esiintymiseen alueella. Hanke ei sijoitu metsäpeuran pääesiintymisalueille, jolloin kevyempi tarkastelu metsäpeuran osalta on riittävä.

Suojelualueiden osalta luonnonsuojeluyksikkö yhtyy arviointiohjelman näkemykseen, ettei hanke tarvitse toteutuakseen Natura-arviointeja.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen pohjaveden suojelun ryhmä toteaa, että hankealueella ja sähkönsiirron reiteillä tai niiden välittömässä läheisyydessä ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita tai arvokkaita geologisia kohteita. Kilismossenin kohdalle suunnitellun tuulivoimalan kohdalla sijaitsee lopetettu Jeppo-Pensala yhdyskuntakaatopaikka, jonka osalta tulee arvioida mitä vaikutuksia rakentamisesta kohteen lähiympäristölle voi aiheutua ja miten niitä vältetään. Kaatopaikan kohdalle rakentaminen tulisi välttää.

Arviointiohjelmassa on oikeat ja riittävän laajat tiedot hankealueen lähellä sijaitsevista pohjavesialueista ja geologisista suojelukohteista. Esitetyt arviointimenetelmät maa- ja kallioperävaikutuksista ovat hankealueen luonne huomioiden riittäviä. Pohjavedelle aiheutuvat vaikutukset tulisi arvioida myös pohjavesialueiden ulkopuolella oleville alueille. Ympäristönsuojelulain 17 §:n mukainen pohjaveden pilaamiskielto on voimassa kaikkialla.

Hankkeen rakennustöiden takia joudutaan lisäämään maa-ainesten ottoa paikallisesti merkittävästi. Maa-ainesten ottomääriä ja ottamisen ympäristövaikutuksia tulisi arvioida ja vertailla, sekä tarkastella kierrätysmateriaalien hyödyntämismahdollisuuksia. Hankkeen edellyttämistä luvista puuttuu maininta maa-aineslain (555/1981) mukaisesta maa-ainesluvasta, jonka ratkaisee kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vesien ja maatalouden ympäristönsuojeluryhmä huomauttaa, että kohdassa hankkeen mahdollisesti edellyttämät luvat olisi hyvä olla maininta kaapeleiden vesistön alituksista. ELY-keskus arvioi ilmoituksen perusteella tapauskohtaisesti jokaisen alituksen luvantarpeen. Alitusten luvantarve määräytyy vaikutusten tai yleisen kulkuväylän alituksen perusteella.

Vaikutuksia tulisi arvioida rakennettavien teiden edellyttämistä ojituksista ja nykyisten ojalinjoiden aiheuttamista mahdollisista muutoksista valuma-alueiden osalta sekä ojien ja isompien virtavesien ylitysten vaikutuksista yläpuoliseen maankäyttöön. Lisäksi tulee selvittää kaikki puoluokan uomat ja alueella sijaitsevat ojitusyhteisöt sekä arvioida toimenpiteiden vaikutuksia niiden kunnossapitämiin uomiin.

Arviointiohjelmaan on kirjattu, että hankealueen keskelle jää yksi turvetuotantoalue. Kyseessä on kolmen hehtaarin kokoinen turpeen kotitarveottoalue, jolle ei ole vaadittu ympäristölupaa. Muut hankealueella olevat entiset turvetuotantoalueet ovat siirtyneet muuhun maankäyttöön. Selostukseen tulee selvittää tarkemmin hankkeen vaikutuksia turvetuotantoalueen käyttöön sekä vesistöön kohdistuvia yhteisvaikutuksia turvetuotannon kanssa.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen vesistöyksikön vesienhoitoryhmä toteaa, että ennalta arvioiden hankkeen suurimmat vesistövaikutukset aiheutuvat teiden ja tien oijen rakentamisesta. Kaivu- ja kuivatustyöt saattavat aiheuttaa eroosiota, kuormituksen lisääntymistä sekä pohjavesien pinnan laskua. Kiintoaineen kulkeutuminen vesistöihin vaikuttaa haitallisesti veden laatuun ja ekologiseen tilaan. Hanke ei saa aiheuttaa esteellisyyttä vesieliöstön vapaalle liikkumiselle hankealueella. Ojitukset voivat aiheuttaa muutoksia alueen vesitaseessa, etenkin alivirtaamakausina. Pohjavedenpinnan lasku happamilla sulfaattimaille aiheuttaa happamia ja metallipitoisia valumavesiä ja turvemaiden ravinteiden huuhtoutumista valumavesiin. YVA-selostuksessa tulee esittää toimet happamien sulfaattimaiden aiheuttamien haittojen minimoimiseksi, jos happamien sulfaattimaiden esiintyminen on todennäköistä.

Lapuanjoen osalta tulee nimetä, mikä Lapuanjoen vesimuodostumista on lähimpänä hankealuetta sekä nimetä ne vesimuodostumat, joiden valuma-alueille tuulivoima-alue ja sähkönsiirtoreitit sijoittuvat.

YVA-ohjelmassa on esitetty 3. jakovaiheen valuma-alueet kartalla, mikä on hyvä, mutta alueiden tarkastelua helpottaisi, jos ne olisi numeroitu tai nimetty karttoihin.

Arviointiselostuksessa tulee esittää myös alustavat huoltotiereitit ja arvioida niiden rakentamisen vaatimia mahdollisia kuivatustarpeita ja mahdollisia vaikutuksia alueen hydrologiaan. Kaiken kaikkiaan hankkeessa tulee ottaa huomioon mahdolliset vesistövaikutukset, myös välilliset, ja pyrkiä vähentämään niitä.

Saapuneessa mielipiteessä on otettu kantaa seuraaviin arvioinnin osa-alueisiin:

Tarkasteltavat vaihtoehdot ja hankekuvaus: Viranomaiskieli on vaikeaa ja harhaanjohtavaa heille, joilla ei ole aikaa perehtyä prosesseihin. Suunnittelun epävarmuus huolestuttaa, samoin se, että tuulivoiman vaikutuksia ei ole vielä tutkittu riittävästi.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö: Tiedossa olevien hankkeiden perusteella Pensalan kylä tulee lähes ympäröityä valtavilla tuulivoima-alueilla, millä on suuret vaikutukset maisemaan ja monia vaikutuksia asumiseen ja ympäristöön. Maisema-alueet rakennetuissa ympäristöissä olisi otettava huomioon noin 20 kilometrin etäisyydellä tuulivoimaloista.

Kasvillisuus, arvokkaat luontokohteet ja muinaismuistot: Hanke vaurioittaa alkuperäistä ympäristöä pysyvästi. Hanke on ristiriidassa luonnonsuojelulain kanssa, jonka mukaan luonnon monimuotoisuus, kauneus ja maiseman arvo on säilytettävä. Luonnolliset metsäympäristöt ja joutomaat kutistuvat ja lajien monimuotoisuus on vaarassa.

Eläimistö: Ollaan huolissaan siitä, että eläimet pakenevat alueelta, koska metsissä ei ole enää rauhaa, eikä mahdollisuutta riittävän suuriin reviereihin. Lintu- ja eläinkannat muuttuvat. Esitetään kysymyksiä siitä, kuka valvoo eläimistön kohtaloa alueella.

Ihmisten terveys, elinolot ja viihtyvyys: Ollaan huolissaan muun muassa melun, värinän, infraäänien tai matalataajuisten melun aiheuttamista häiriöistä ja mahdollisista terveysvaikutuksista asukkaille, eläimistölle ja ympäristölle, ja katsotaan, että kaupungin rakennusvalvonnan, hanketoimijan ja maanomistajien tulisi vastata haittojen selvittämisestä ja niiden kustannuksista. Virkistys- ja marjastusmahdollisuuksien alueella uskotaan heikkenevän. Myös voimaloiden välke huolestuttaa.

Yhdyskuntarakenne, maankäyttö ja aineellinen omaisuus: Arvellaan, että kiinteistöjen arvo ja alueen houkuttelevuus voi laskea Pensalan kyläympäristöä ympäröivien voimaloiden takia. Esitetään huoli siitä, että mitä luvataan, sitä ei pidetä.

Yhteisvaikutukset: Arviointiohjelmassa ei ole huomioitu alueen hankkeiden yhteisvaikutusta infraäänien, ja asiasta vaaditaan selvitystä.

Yleinen turvallisuus, ympäristöriskit ja ilmastovaikutukset: Roottorin lavoista irtoava mikromuovi, sen leviäminen ympäristöön ja vaikutukset huolestuttavat.

Muut: Muutosten tahtia pidetään liian nopeana ja tiedotusta riittämättömänä. Uusia hankkeita edistetään ennen kuin aiempia ja käynnissä olevia hankkeita ehditään arvioida. Lainsäädäntöä on vaikea hahmottaa ja sen koetaan olevan ristiriitaista.

YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO ARVIOINTIOHJELMASTA

Ympäristövaikutusten arviointiohjelma kattaa YVA-asetuksen 3 §:ssä mainitut arviointiohjelman sisältövaatimukset ja arviointiohjelma on käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla.

Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostusta ja siihen liittyviä selvityksiä laadittaessa tulee huomioida seuraavat yhteysviranomaisen esiin tuomat asiat (alla kohdat **YV**).

Hankekuvaus ja hankkeen vaihtoehdot

Hankkeen teknisessä kuvauksessa on esitetty hankkeen maankäytöntarve, tuulivoimaloiden rakenteet, sähkönsiirtoon liittyminen, alustavat tiedot hankealueelle suunnitellusta tieverkostosta sekä alustavia tietoja syntyvistä jätteistä.

YVA-menettelyn keskeisiin periaatteisiin kuuluu vaihtoehtotarkastelu, jonka tarkoituksena on tukea päätöksentekoa tuottamalla tietoa hankkeen vaihtoehtoisista ratkaisuista ja niiden ympäristövaikutuksista sekä vaikutusten eroavuuksista. Arviointiohjelmassa on esitetty niin sanotun 0-vaihtoehdon lisäksi kaksi vaihtoehtoa, jotka poikkeavat toisistaan voimaloiden kokonaismäärältä. Sähkönsiirron osalta tarkastellaan kahta eri vaihtoehtoista sähkönsiirtoreittiä.

Hankekuvauksessa on esitetty kansallisia ja alueellisia energia- ja ilmastotavoitteita sekä hankkeen vaikutuksia ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

YV: Arviointiohjelmassa on kuvattu selkeästi karttojen avulla voimaloiden sijaintia ja sähkönsiirtoa koskevat vaihtoehdot. Hankkeen sijainti, tarkoitus ja tekninen kuvaus on esitetty arviointiohjelmavaiheeseen riittävällä tavalla. Hankekuvausta on kuitenkin tarkennettava arvioinnin aikana saatujen lisätietojen perusteella. Arviointiselostukseen tulee tarkentaa muun muassa esitettyjä etäisyyksiä, koska arviointiohjelmassa on sijainnin osalta epä johdonmukaisuuksia. Ohjelmassa esitetään hankealueelle useita eri etäisyyksiä Uudenkaarlepyyn keskustasta.

Voimaloiden yksikkötehoksi on ilmoitettu vaihtoehdosta riippuen noin 8–10 MW. Jotta voidaan määrittää hankkeen enimmäiskoko ja siitä aiheutuvat vaikutukset, yhteysviranomaisen edellyttää, että arviointiselostusvaiheessa esitetään eri vaihtoehtojen voimaloiden enimmäiskokonaiskorkeudet, roottoreiden enimmäispituudet ja yksittäisten voimaloiden maksimitehot.

Vöyrin kunta on lausunnossaan todennut, että arviointiohjelmasta saa vaikutelman, että hankkeen sähkö voidaan siirtää Storbötetin sähköasemalta 110 kV:n ilmajohtoa pitkin kantaverkkoon. On kuitenkin todennäköistä, että sähkömäärää ei voida siirtää yhdellä 110 kV:n johdolla, vaan rinnalle rakennettaisiin toinen voimajohto.

Yhteysviranomaisen huomauttaa, että sähkönsiirron osalta uusien voimajohtojen tarve jää epäselväksi, eikä sähkönsiirron osalta ole esitetty kaaviokuvia maastokäytävästä, jossa kulkee kaksi linjaa. Uusien voimalinjojen tarve sähkönsiirtämiseksi kantaverkkoon tulee esittää kokonaisuudessaan. Mikäli sähkö siirretään nykyisen voimajohdon viereen rakennettavalla uudella ilmajohtolla, tulee havainnekuvat esittää ja vaikutukset arvioida leveämpi maastokäytävä huomioiden. Vaikutusten arvioinnissa tulee eritellä vaikutukset, jotka aiheutuvat uuden johtokäytävän raivaamisesta suhteessa siihen, että hyödynnetään nykyistä johtokäytävää pylväät uusimalla. Yhteysviranomaisen myös pyytää tarkentamaan Fingrid Oyj:n lausunnossa esitetyt sähkönsiirtoreitin epätarkkuudet.

Hanke on vain osittain maakuntakaavan mukainen. YVA-menettelyn keskeisenä tarkoituksena on saada hankkeen jatkosuunnittelua varten tietoa arviointiohjelmassa esitettyjen vaihtoehtojen ja maakuntakaavan rajoitusten ympäristövaikutusten eroavuuksista, joten

yhteysviranomainen pitää perusteltuna lisätä tarkasteltaviin vaihtoehtoihin maakuntakaavan tuulivoima-alueen rajauksen mukainen vaihtoehto.

Kansallisiin ja alueellisiin energia- ja ilmastotavoitteisiin liittyen yhteysviranomainen muistuttaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää hankkeen ja sen vaihtoehtojen suhde hankkeen kannalta olennaisiin luonnonvarojen käyttöä ja ympäristönsuojelua koskeviin suunnitelmiin ja ohjelmiin sekä Euroopan unionin tai kansallisen tason vahvistettuihin ympäristönsuojelutavoitteisiin.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat ja luvat

Arviointiohjelmassa on esitetty hankkeen edellyttämät sekä mahdollisesti tarvittavat suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset.

YV: Tarvittavat suunnitelmat ja luvat on kuvattu selkeästi. Arviointiselostuksessa tulee huomioida myös mahdollinen ylijäämämaiden käsittelystä aiheutuva luvan tarve sekä mahdollisten kaapeleiden vesistön alituksista ELY-keskukselle tehtävä ilmoitus.

Ympäristöluvan tarpeen osalta yhteysviranomainen muistuttaa, että lähtökohtaisesti voimat tulee suunnitella siten, että niiden toiminnasta ei aiheudu ympäristöluvan tarpeen ylittävää naapuruussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasitusta.

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Arviointiohjelmassa on kuvattu hankealueen nykytila maankäytön ja kaavoituksen, maiseman ja kulttuuriympäristön sekä luonnonympäristön osalta. Ohjelmassa on kuvattu myös YVA-lain mukaan tarkasteltavat ympäristövaikutukset sekä hankkeen todennäköisesti suurimmat ympäristövaikutukset, kuten maisemaan ja linnustoon kohdistuvat vaikutukset sekä melu- ja välkevaikutukset. Hankkeella arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia muun muassa ilmastoon ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen.

Arviointiohjelmassa on esitetty arvioinnissa käytettävät tietolähteet ja asiantuntijat sekä vaikutusten merkittävyyden määrittämiseen käytettävät arviointimenetelmät. Tuulivoimala-alue ja sähkönsiirtoreittien tarkastelualue on kuvattu kartan avulla. Muun muassa vaikutuksia ihmisiin arvioidaan noin 2–5 kilometrin etäisyydelle hankealueesta. Vaikutuksia tullaan arvioimaan soveltuvien osin yleisesti käytössä olevilla Imperia-hankkeen menetelmillä.

YV: Vaikutusten merkittävyyden määrittämiseen käytettävät arviointimenetelmät on esitetty suppeasti, mutta arviointiohjelmavaiheeseen riittävällä tavalla. Yhteysviranomainen muistuttaakin, että arviointiselostuksessa on esitettävä vaikutuskohteittain, miten vaikutusten merkittävyys on määritetty. Koska tarvittava tarkastelualueen laajuus vaihtelee vaikutustyypeittäin,

arviointiselostuksessa tarkasteltavat tuulivoimapuiston ja sähkönsiirron vaikutusalueet on esitettävä selkeästi kaikkien arvioitavien vaikutustyyppien osalta. Sähkönsiirron vaikutusten arviointiin on kiinnitettävä huomiota, jotta arviointi kattaa kaikki vaikutuskohteet myös sen osalta.

YVA-menettelyn ja siihen liittyvän osallistumisen järjestäminen

Arviointiohjelmassa on kuvattu arviointimenettelyn vaiheet, osapuolet, menettelyyn sisältyvä vuorovaikutus ja viestintä sekä arvio hankkeen aikataulusta. YVA-ohjelman nähtävillä olon jälkeen toteutetaan asukaskysely, jonka lomakkeet postitetaan asukkaille, joiden asuinpaikka sijaitsee alle neljän kilometrin etäisyydellä suunnitelluista voimaloista.

YV: Esitys YVA-menettelyn ja osallistumisen järjestämisestä vastaa YVA-lain periaatteita. YVA-menettelyn keskeisenä tavoitteena on lisätä kansalaisten tiedonsaantia ja osallistumismahdollisuuksia, joten yhteysviranomaisen muistuttaa, että arviointimenettelyn aikana tehtävään tiedottamiseen ja asianosaisten palautteen antomahdollisuuksiin tulee panostaa riittävästi.

Vaikutukset ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen

Arviointiohjelman mukaan vaikutuksia ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioidaan sekä vakinaisten, että vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta. Tuulivoimahankkeen merkittävimmiksi vaikutuksiksi arvioidaan käyntiäänien ja varjon välkkymisen vaikutukset sekä elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvat vaikutukset. Vaikutusten tunnistamisessa hyödynnetään asukaskyselystä saatavaa palautetta, kirjallisuutta ja tietoja alueesta liittyen ihmisiin ja virkistystoimintaan. Virkistyskäyttöön kohdistuvia mahdollisia vaikutuksia arvioidaan myös sähkönsiirron osalta.

YV: Arvioinnissa tulee huomioida ääni- ja valo-olosuhteissa sekä maisemassa tapahtuvan muutoksen vaikutukset lähiasukkaiden viihtyvyyteen ja terveyteen sekä alueen virkistyskäyttöön. Arvioinnissa tulee huomioida myös alueen muut tuulivoimahankkeet ja niistä aiheutuvat yhteisvaikutukset.

Hankealueella kulkee myös maakuntakaavassa osoitettu ohjeellinen retkeilyreitti Trådi. Hankkeen vaikutusalueella sijaitsee matkailu- ja retkeilyalueita, kuntoratoja ja luontopolkuja. Hankkeen vaikutukset näiden kohteiden virkistyskäyttöön tulee arvioida arviointiselostuksessa.

Meluvaikutukset

Tuulivoimaloiden toiminnanaikaisia meluvaikutuksia arvioidaan melumallinnusten avulla. Mallinnuksissa ja tulosten raportoinneissa noudatetaan ympäristöministeriön helmikuussa 2014 julkaisemaa ohjetta "Tuulivoimaloiden melun mallintaminen" ja tuloksia verrataan

valtioneuvoston asetuksen 1107/2015 mukaisiin tuulivoimaloiden ulkomelun ohjearvoihin. Pienitaajuinen melu mallinnetaan tuulivoimaloiden lähimpien asuinrakennusten ja loma-asuntojen osalta.

YV: Yhteysviranomainen muistuttaa, että melumallinnukset ja niiden raportointi tulee lähtökohtaisesti toteuttaa ympäristöministeriön ohjeiden mukaisesti voimalatyypeillä, jotka vastaavat teholtaan ja muilta ominaisuuksiltaan vaihtoehtoisissa esitetyjä tuulivoimaloiden enimmäiskokoja.

Mikäli melumallinnuksia ei voida laatia vaihtoehtoisissa esitetyllä maksimivoimalatyypeillä, tulee mallinuksissa noudattaa varovaisuusperiaatetta. Arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi mallinuksissa ja vaihtoehtojen mukaisissa voimalatyypeissä olevat eroavuudet sekä arviot eroavuuksien vaikutuksista lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Mahdolliset mallinuksen epävarmuustekijät tulee esittää myös pienitaajuisen melun leviämisen osalta. Arvioitaessa sisätiloihin kantautuvaa melua tulee huomioida Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/2015). Arvioinnissa tulee huomioida myös Kallan ympäristöterveyden lausunnossa todetut sisämelua koskevat huomiot.

Mikäli tehtyjen mallinnusten ja arviointien perusteella melun ohjearvot ylittyvät, selostuksessa tulee esittää melualueelle jäävien asuin- ja lomarakennusten sekä mahdollisten kaavoitettujen tonttien määrä sekä esitys siitä, miten voimaloiden sijoitusta tai määrää muutetaan haitan ehkäisemiseksi. Arvioinnissa tulee huomioida myös hankkeen vaikutusalueella sijaitsevat virkistysalueita koskevat melun ohjearvot (45 dB).

Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että ohjelmassa on mainittu melumallinnus hankkeen yhteismelusta läheisten tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteismallinnusten avulla voidaan tarkastella tuulivoimaloiden mahdollista sijaintia, mutta myös ohjearvojen alle jäävien alueiden laajuutta ja niiden merkitystä ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen.

Varjostusvaikutukset

Tuulivoimaloista aiheutuvan varjostuksen määrää läheisiin asuinrakennuksiin ja loma-asuntoihin arvioidaan mallinnusten avulla.

YV: Tehtävät mallinnukset tulee laatia voimalatyypeillä, joiden lavan pituudet ja kokonaiskorkeudet vastaavat tarkasteltavien toteutusvaihtoehtojen enimmäismittoja. Suomessa ei ole määritetty ohjearvoja varjostuksen määrälle, joten vaikutusten arvioinnissa tulee käyttää apuna muiden maiden suosituksia ja raja-arvoja. Mallinnukset tulee toteuttaa menetelmällä, jossa ei huomioida puuston suojaavaa vaikutusta.

Arviointiselostuksessa tulee esittää asuin- ja lomarakennusten sekä mahdollisten asumiskäyttöön kaavoitettujen tonttien määrä eri tuntivyöhykkeillä sekä arvio voimaloiden sijainnin tai määrän muutostarpeesta, mikäli varjostuksen määrä ylittää Ruotsissa ja Tanskassa käytettävät ohje- ja raja-arvot.

Vaikutukset maisemaan, rakennettuun kulttuuriympäristöön ja muinaisjäänöksiin

Hankkeen vaikutuksia maisema- ja kulttuuriympäristöön arvioidaan asiantuntija-arvioina. Maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten arviointimenetelminä käytetään näkyvyysanalyysiä sekä havainnekuvia. Maisemavaikutukset arvioidaan noin 30 kilometrin etäisyydelle ja vaikutukset maiseman ja kulttuuriympäristön kannalta arvokkaisiin kohteisiin noin 20 kilometrin etäisyydelle voimaloista. Arvioinnissa tarkastellaan myös sähkönsiirron ja lentoestevalojen maisemavaikutukset. Arkeologinen inventointi hankealueelle ja sähkönsiirtoreiteille tehdään vuonna 2023.

Arviointiohjelmassa esitetään maisema- ja kulttuuriympäristön vaikutusten välittömäksi vaikutusalueeksi kahden kilometrin etäisyyttä, lähivaikutusalueeksi 2–5 kilometrin etäisyyttä, ulommaksi vaikutusalueeksi 5–15 kilometrin etäisyyttä ja kaukovaikutusalueeksi 15–25 kilometrin etäisyyttä. Yli 25 kilometrin etäisyys esitetään teoreettiseksi maksiminäkyvyysalueeksi. Sähkönsiirtoreittien vaikutuksia arvioidaan 200–1000 metrin etäisyydelle riippuen arviointikohteesta.

YV: Yhteysviranomainen muistuttaa, että suunnitellut voimalat ovat kokoluokaltaan huomattavasti tuulivoimaloiden maisemavaikutuksista laadituissa oppaissa kuvattuja voimaloita suuremmat, joten oppaissa esitettyjä vaikutusalueita ei voida täysin soveltaa hankkeeseen. Arvioinnin vaikutusalueen määrittämisessä tulee huomioida voimaloiden kokoluokka ja vaikutusalueet perusteluineen (muun muassa lähi- ja kaukovaikutusalueet eriteltyinä) tulee esittää arviointiselostuksessa. Arviointiohjelmassa on esitetty useita eri etäisyyksiä maisemavaikutusten arvioinnille. Yhteysviranomainen huomauttaa, että maisemallisesti herkkien kohteiden osalta maisemavaikutuksia tulee tarkastella 30 kilometrin etäisyydelle saakka.

Hankkeen vaikutusalueelle sijoittuu useita arvokkaita maisema-alueita, kulttuuriympäristön kohteita sekä avointa maisema-aluetta. Hankkeen vaikutukset näihin tulee arvioida sekä voimaloiden sijoittelua suunnitella maisemavaikutukset huomioiden. Sekä sähkönsiirrosta että tuulivoimaloista tulee laatia havainnekuvat lähimpien valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden osalta useista kuvauspisteistä. Havainnekuvia tulee esittää myös tuulivoimala-alueen yöaikaisista näkymistä lentoestevaloineen huomioiden maisemassa näkyvät muut tuulivoimalahankkeet. Lentoestevalojen osalta tulee havainnollistaa niiden vaikutusta valaistusolosuhteisiin muun muassa pilvien ollessa matalalla tai sumuisella säällä. Havainnekuvissa tulee

käyttää voimalatyyppejä, joka vastaa kokonaiskorkeudeltaan ja roottorinhalkaisijaltaan vaihtoehtojen mukaisia enimmäispituuksia.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan päivitykseen liittyvät tiedot tulee liittää selostukseen ja arvioida hankkeen vaikutuksia kaavassa osoitettuihin maakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin.

Hankealue sijoittuu arkeologiselta kulttuuriperimältään merkittävälle ja herkälle alueelle. Vaikutusten arviointi arkeologisiin kohteisiin tulee tehdä tarkkaan ja harkiten. Arkeologinen inventointi tulee tehdä koko hankealueelta mukaan lukien Kauhavan kaupungin alue, sähkönsiirtoreitit sekä kunnostettavat tiet hankealueen ulkopuolelta. Voimaloiden sijoittelussa tulee huomioida riittävä suojaetäisyys arkeologisiin kohteisiin siten, että rakentamisen tai käytön aikaiset toimet eivät vahingoita niitä. Hankkeen yleisötilaisuudessa keskustelussa tuli ilmi, että kotiseutuyhdistyksellä on laajat tiedot alueen arkeologisista kohteista. Yhteysviranomainen suosittelee huomioimaan myös kyseisen aineiston inventoinnissa. Inventointiraportti tulee toimittaa maakuntamuseoille.

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen, maankäyttöön ja aineelliseen omaisuuteen

Arvioinnissa tarkastellaan hankkeen suhdetta nykyiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, lähialueilla voimassa oleviin kaavoihin ja muihin tiedossa oleviin maankäytön suunnitelmiin. Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa vaikutuksia asema-, yleis- ja maakuntakaavoihin, sekä mahdollisia kaavojen muutostarpeita hankkeesta ja sähkönsiirrosta johtuen. Vaikutuksia tutkitaan myös maankäytön pinta-alojen muutosten kautta. Arvioinnissa kuvataan myös hankkeen vaikutukset valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseen.

YV: Arviointiselostuksessa on tuotu hyvin esiin Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan voimassa olevat maakuntakaavat. Maakunnissa on valmisteilla maakuntakaavat 2050, joten arvioinnissa tulee esittää myös valmisteilla olevien kaavojen osalta hankkeen vaikutusalueelle kohdistuvat kaavamerkinnot ja -määräykset sekä hankkeen vaikutukset niihin.

Hankealue ei sijoitu kokonaisuudessaan voimassa tai vireillä olevissa maakuntakaavoissa osoitetulle tuulivoimatuotannon alueille eikä arviointiohjelmassa ole esitetty perusteluja maakuntakaavan aluerajauksesta poikkeamiselle. Koska maakuntakaavalla ohjataan maakunnallisesti merkittäviä tuulivoimahankkeita, yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että arvioinnissa ja tarkasteltavissa vaihtoehtoisissa huomioidaan hankkeen vaikutukset maakuntakaavojen tavoitteisiin ja toteutumiseen. Arvioinnissa tulee nostaa esille erityisesti maakuntakaavan mukaisen tuulivoimatuotantoalueen ja muiden

hankkeen vaihtoehtojen väliset eroavuudet ja niistä aiheutuvat ympäristövaikutukset.

Arviointiohjelman mukaan hankealueen keskelle jää yksi turvetuotantoalue. Arviointiselostuksessa tulee selvittää hankkeen vaikutukset alueen käyttöön.

Vaikutukset liikenteeseen ja ilmailuturvallisuuteen

Liikennevaikutusten arvioinnissa keskitytään erityisesti tiestön rakentamis- ja parantamistarpeisiin, rakentamisaikaiseen lisääntyneeseen liikenteeseen ja liikenneturvallisuuteen. Vaikutuksia lentoliikenteeseen selvitetään arvioimalla tuulivoimaloiden sijoittumista suhteessa lentokenttiin ja virallisiin lentopaikkoihin Traficomien ohjeistuksen ja lentoesterajoitusalueiden perusteella.

YV: Arvioinnissa tulee huomioida liikenteen vaikutukset alueen asukkaisiin sekä kuvata ne toimet, joilla liikenteestä aiheutuvia haitallisia vaikutuksia pyritään minimoimaan. Arvioinnissa tulee esittää kuljetusreittivaihtoehdot, niihin liittyvät mahdolliset ongelmakohdat sekä keinot, joilla mahdollisia haittavaikutuksia voidaan lieventää. Yhteysviranomaisen pyytää myös huomioimaan Väyläviraston ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen Liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueen asiantuntijakommentissa todetut ohjeet ja määräykset.

Vaikutukset maa- ja kallioperään sekä pinta- ja pohjavesiin

Tuulivoimahankkeen maa- ja kallioperävaikutukset liittyvät maanmuokkaukseen, kuten kaivuun, louhintaan ja läjitystöihin. Voimalapaikoilla ja teiden rakentamisen yhteydessä sekä sähkönsiirron pylväsrakenteita pystytettäessä tehdään kaivuun- ja maansiirtotöitä ja tarvitaan runsaasti maa-aineksia. Vesistövaikutukset muodostuvat pääosin rakentamisen aikaisesta maanmuokkauksesta johtuvien ravinne- ja kiintoainepitoisuuksien noususta vastaanottavissa vesistöissä sekä mahdollisissa onnettomuuksissa ja häiriötilanteissa pintavesiin kulkeutuvista haitallisista aineista. Hankealueella tai sähkönsiirtoreitillä ei ole luokiteltuja pohjavesialueita, eikä tiedossa olevia lähteitä, kaivoja tai vedenottoja. Arviointiohjelmassa on esitetty tiedot hankealueen lähellä sijaitsevista pohjavesialueista.

Hankealue on happamien sulfaattimaiden esiintymisvyöhykkeellä. Todennäköisyys niiden esiintymiselle hankealueella vaihtelee enimmäkseen pienestä tai hyvin pienestä kohtalaiseen lukuun ottamatta alueen luoteisreunaa ja sähkönsiirtoreitti VEA:n eteläosaa, joissa esiintymistodennäköisyys on suuri.

Vaikutuksia kallio- ja maaperään sekä pinta- ja pohjavesiin ja kalastoon arvioidaan olemassa olevien aineistojen perusteella asiantuntijoiden toimesta.

YV: Rakentaminen voi aiheuttaa kuormituksen lisääntymistä pintavesissä, uomien hiekoittumista tai liettymistä ja sillä voi olla vaikutuksia uomien vesimääriin. Hanke voi heikentää myös alapuolisten vesimuodostumien vedenlaatua ja aiheuttaa muutoksia kalaston elinolosuhteisiin.

Hankealueella ja sähkönsiirtoreitillä sijaitsevat vesimuodostumat, vesistöiksi luokiteltavat uomat ja pienvedet tulee selvittää sekä arvioida niihin kohdistuvat vaikutukset. Myös rakentamisen vaikutukset maankuivatukseen on selvitettävä. Pintavesivaikutusten arvioinnissa tulee esittää erityisesti keinoja, joilla voidaan ehkäistä vesistöön kohdistuvia vaikutuksia.

Arviointiin tulee sisällyttää myös tuulivoimaloiden, huoltoteiden ja sähkönsiirron rakentamisesta kalastoon aiheutuvien vaikutusten arviointi. Huoltoteitä rakennettaessa tierummut eivät saa muodostaa esteellisyyttä vesieliöstön vapaalle liikkumiselle.

Arviointiohjelmassa on oikeat ja riittävän laajat tiedot hankealueen lähellä sijaitsevista pohjavesialueista ja geologisista suojelukohteista. Esitetyt arviointimenetelmät maa- ja kallioperävaikutuksista ovat riittäviä. Pohjavedelle aiheutuvat vaikutukset tulee arvioida myös pohjavesialueiden ulkopuolella oleville alueille.

Happamien sulfaattimaiden mahdolliset vaikutukset vesistöihin ja niiden kalastoon tulee arvioida ja esittää toimet mahdollisten haittojen minimoimiseksi.

Yhteysviranomaisen kehottaa huomioimaan Kilismossenin kohdalla lopetetun kaatopaikan sijainnin. Voimalan sijaintia tulee tällä alueella tarkastella uudelleen ja arvioida rakentamisen vaikutukset ympäristölle, ja miten vaikutuksia voitaisiin ehkäistä.

YVA-selostuksessa tulee nimetä vesimuodostumat, joiden valuma-alueille hankealue ja sähkönsiirtoreitit sijoittuvat sekä lähimpänä hankealuetta sijaitsevat Lapuanjoen vesimuodostumat. Lisäksi 3. jakovaiheen valuma-alueet tulee numeroida tai nimetä karttoihin.

Vaikutukset ilman laatuun ja ilmastoon

Arviointiohjelman mukaan hankkeen ilmastovaikutuksia tarkastellaan koko sen elinkaaren ajalta huomioiden rakentamisen aikaiset päästöt, vaikutukset kasvillisuuden hiilinieluihin ja -varastoihin sekä käytön aikaiset ja käytöstä poiston vaikutukset. Hankkeen ilmastovaikutus arvioidaan vertaamalla tuulivoiman päästöarvoja polttoon perustuvaan sähköntuotantoon. Rakentamisen aikaisten päästöjen arvioinnissa noudatetaan elinkaariarvioinnin standardeja sekä kirjallisuusarvoja. Tuulivoimala-alueen vaikutukset alueen hiilinieluihin arvioidaan muun muassa hila-aineistopoimittuun puuston määrään (m³/ha) ja Luonnonvarakeskuksen maakuntatasoisiin kasvukertoihin perustuvalla hiilitaseen laskentamenetelmällä.

YV: Yhteysviranomainen toteaa, että kivihiilen energiakäytön kieltö astuu voimaan 1.5.2029, minkä takia ei ole tarkoituksenmukaista verrata tuulivoimalla tuotettua sähköä hiililauhdesähköön. Toiminnan aikaisten ilmastovaikutusten arvioinnissa tulee käyttää nykyisen sähköntuotannon päästökertoimen sijaan tuulivoimapuiston tuotannon ajankohdalle ennustettavaa päästökerrointa. Arviointiohjelmassa esitetyn rakentamisen aikaisten päästöjen lisäksi tulee arvioida hankkeen edellyttämien tuotteiden valmistuksesta, tuulivoimaloiden osien kuljetuksesta sekä puiston purkamisesta aiheutuvat päästöt. Arviointiselostuksessa tulee esittää arvioinnissa käytetyt laskentaperusteet ja käytetyt tietolähteet. Tuulivoimapuiston päästökerroin tulee ilmoittaa g CO₂/kWh huomioon ottaen laitoksen koko elinkaari.

Tuulivoimaloiden ilmastovaikutusten lisäksi arviointiselostuksessa tulee tarkastella teiden, työskentely- ja varastointialueiden sekä sisäisen sähköverkon, sähköasemien ja ulkoisen sähkönsiirtoverkon rakentamisen ja purkamisen ilmastovaikutuksia. Puuston ja kasvillisuuden poistaminen ja alueiden raivaaminen sekä tuotannon aikaisen metsän kasvun rajoittaminen vähentävät alueen hiilinieluja. Arviointiselostuksessa tulee arvioida maankäytössä tarvittavat muutokset ja hiilinielujen vähentyminen hankeaikana ja sen jälkeen.

Ilmastonmuutoksen sopeutumisen näkökulmasta tulee tarkastella mahdollisia ilmastonmuutoksesta aiheutuvat riskejä.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyypeihin

Vaikutusten arviointi perustuu olemassa olevan aineiston ohella kesällä 2023 laadittavaan kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykseen. Selvityksessä kuvataan kasvillisuuden ja luonnon yleispiirteet sekä luontoarvojen puolesta huomioitavat kohteet. Arviointiohjelmassa jää epäselväksi se, selvitetäänkö vaikutuksia sähkönsiirron osalta.

YV: Arvioinnissa on tarkasteltava vaikutuksia myös sähkönsiirtoreittien osalta. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitykset tulee toteuttaa sähkönsiirtoreiteille niiltä osin, kun ne karttatarkastelun, olemassa olevan aineiston ja hankkeesta aiheutuvien vaikutusten osalta nähdään tarpeelliseksi. Tuulivoimahankealueen lisäksi on huomioitava tarvittavien luontoselvitysten arviointi ja niiden toteuttaminen myös sisäisen sähkönsiirron sekä sähköaseman osalta.

Vaikutukset linnustoon

Vaikutuksia linnustoon selvitetään muun muassa vuonna 2023 tehtävien pesimälinnusto- ja muuttolintuselvitysten avulla. Tuotantoalue sijoittuu usean lintulajin valtakunnallisille päämuuttoreiteille. Pöllökuuntelu ja metson soidinpaikkaselvitys on tehty vuonna 2022. Petolintujen osalta käytetään Suomen lajitietokeskuksen ja Metsähallituksen aineistoja. Sähkönsiirtoreittien linnustovaikutuksia arvioidaan

luontotyyppiselvitysten ja muutonseurannan perusteella. Maastossa tehtäviä selvityksiä täydennetään eri lähteistä saatavilla tietokanta- ja selvitystiedoilla.

YV: Arviointiohjelmassa on esitetty, että muuttolinnuston seurantaan hankkeessa käytetään vähemmän seurantapäiviä kuin Ympäristöministeriön ohjeistuksessa. Koska hanke sijoittuu usean lajin valtakunnalliselle päämuuttoreitille tai niiden läheisyyteen, tulee arviointiselostuksessa esittää hyvät perustelut, miksi ohjeistusta kevyempi muutontarkkailu on katsottu riittäväksi.

Mikäli pesimälinnustoa arvioidaan sähkönsiirtoreiteiltä muiden selvitysten yhteydessä, tulee mahdolliset arviointiin liittyvät epävarmuudet tuoda ilmi raportoinnissa.

Luonnonvarakeskus toteaa, että metsäkanalintujen soidinselvitykset on otettava huomioon voimaloiden sijoittelussa. Kanalintujen kannat vaihtelevat voimakkaasti vuosittain, ja yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihteluille. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan Luonnonvarakeskuksen lausunnossaan esittämät asiat linnustonselvityksiä ja vaikutusten arviointia tehtäessä. Arvioinnissa tulee myös esittää toimenpiteitä, joilla voidaan lieventää kanalintuihin kohdistuvia haitallisia vaikutuksia.

Pohjanmaan liitto muistuttaa lausunnossaan, että syynä maakuntakaavassa merkittyihin tuulivoima-alueiden rajauksiin on vaikutukset merikotkaan, jos kaikki selvityksessä mukana olevat tuulivoima-alueet toteutuvat. Eri hankkeiden yhteisvaikutukset petolintuihin tulee selvittää ja ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa.

Yhteysviranomaisen yhtyy liiton näkemykseen ja toteaa, että arviointi tulee perustua päiväpetolintuseurantaan, jotta voidaan arvioida hankkeen ja eri tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutukset sekä muuttaviin että vaikutusalueella pesiviin päiväpetolintuihin. Pesivien päiväpetolintujen tarkkailussa tulee huomioida lintujen elinkierron eri vaiheet. Maastoseurannan lisäksi maa- ja merikotkien arvioinnissa tulee hyödyntää käytössä olevia elinympäristömalleja.

Arviointiselostuksessa tulee arvioida pesimä-, muutto- ja petolinnustoon kohdistuvat törmäysriskit sekä mahdolliset törmäysriskin lievennyskeinot.

Vaikutukset muuhun eläimistöön

Vaikutusten arvioinneissa keskitytään uhanalaisiin ja EU:n luontodirektiivin liitteissä II tai IV mainittuihin lajeihin. Suurpetojen selvitys perustuu Suomen lajitietokeskuksen rekisteritietoihin, Luonnonvarakeskuksen suurpetohavaintoihin sekä paikallisten metsästysseurojen haastatteluihin. Vaikutukset arvioidaan erikseen liito-oravan, lepakon ja viitasammakon osalta. Vaikutukset tavanomaisiin lajeihin arvioidaan yleisellä tasolla.

YV: Hanke sijoittuu Jeppon susireviirille, jolle sijoittuu myös muita tuulivoimahankkeita. Alueelle tulee tehdä erillinen suurpetoselvitys keskittyen suden esiintymiseen alueella.

Hankealueen läheisyydessä on pannoitettujen metsäpeurojen talvilaidunalueita ja vaellusreittejä. Jotta vaikutusten arviointi metsäpeuroihin olisi mahdollisimman realistinen ja ajantasainen, arvioinnin tulee perustua maastolaskentoihin, kuten Luonnonvarakeskus on lausunnossaan todennut.

Viitasammakko-, lepakko- ja liito-oravaselvitysten osalta ohjelmasta puuttuu tieto selvityksiin käytettävästä ajasta. Selvityksiin käytettävien päivien määrään on kiinnitettävä huomiota, jotta arviointi voidaan perustaa riittävään tietoon alueen nykytilanteesta.

Sähkönsiirtoreitti VEA:lle tulee toteuttaa liito-oravainventoinnit inventointiohjeistuksia noudattaen, koska reitin läheisyydessä esiintyy olemassa olevien aineistojen perusteella liito-oravaa. Arvioinnissa on huomioitava myös mahdollisen johtoaukean laajennuksen vaikutukset (muuan muassa liito-oravaa koskien), mikäli sähkönsiirtoa varten rakennetaan uusi linja olemassa olevan vierelle.

Hanke sijoittuu alueelle, jonka ympäristössä on useita eri vaiheessa olevia tuulivoimahankkeita, joten on tärkeää, että eri hankkeiden ja muun maankäytön yhteisvaikutukset alueella esiintyvien lajien elinoloihin ja elinympäristöjen mahdolliseen menetykseen arvioidaan, etenkin direktiivilajien osalta.

Vaikutukset Natura-alueisiin, luonnonsuojelualueisiin ja suojeluohjelmien kohteisiin

Hankealueelle tai sähkönsiirtoreiteille ei sijoitu suojelualueita. Voimala-alueita lähin Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue on noin neljän (4) kilometrin etäisyydellä sijaitseva Paljakanneva-Åkantomossen SAC. Ohjelmassa esitetään, että Natura-arvioinneille ei ole tarvetta.

YV: Yhteysviranomaisen pitää esitettyjä arviointimenetelmiä riittävänä ja toteaa, että ELY-keskuksen luonnonsuojeluyksikkö ei myöskään näe tarvetta erillisille Natura-arvioinneille.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen

Hankkeen vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen liittyvät muun muassa metsäalueiden pinta-alojen ja luonteen muutoksiin sekä maa-ainestenoton estymiseen rakennettavilla alueilla. Hankkeen rakentaminen edellyttää myös luonnonvarojen hyödyntämistä sekä hankealueelta että sen ulkopuolelta. Materiaalien määrää arvioidaan kuljetustarpeen, voimaloiden vaatiman pinta-alan ja maa-ainesten tarpeen osalta.

YV: Arviointiohjelmassa esitetyn lisäksi arviointiselostuksessa tulee arvioida hankkeen vaikutukset alueellisiin maa-ainesvarantoihin sekä

rakentamisessa syntyvän ylijäämään käytöstä ja käsittelystä aiheutuvat vaikutukset. Lisäksi tulee esittää arvio, missä määrin maarakentamisessa voidaan hyödyntää kierrätysmateriaaleja. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös voimajohtojen rakentamisen vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen.

Vaikutukset tutkien toimintaan ja viestintäyhteyksiin

Arvioinnissa tarkastellaan hankkeen vaikutuksia mobiiliverkkojen kuuluvuuteen sekä radio- ja tv-verkkoihin lausuntojen, tutkien ja lähetasemien sijaintien sekä karttapalveluiden perusteella.

YV: Traficom on edellyttänyt suunnittelussa varmistamaan, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Digita Oy on muistuttanut tuulipuiston ja eri hankkeiden yhteisvaikutuksista antenni- tv:n vastaanottoon ja sitä kautta muun muassa yleiseen turvallisuuteen. Elisa Oyj ja Telia Finland Oyj ovat muistuttaneet, että hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkijärjestelmää. Telia Finland Oyj toteaa lisäksi, että sähkönsiirtojohdoista pitää tehdä hankkeen toimesta erikseen vaarajänniteselvitys lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta.

Puolustusvoimat, 2. logistiikkarykmentti huomauttaa, että merkittävin ja laaja-alaisin tuulivoimaloista aiheutuva vaikutus kohdistuu puolustusvoimien aluevalvonnassa käyttämiin sensorijärjestelmiin, joilla puolustusvoimat suorittavat lakisääteistä aluevalvontatehtäväänsä. Lisäksi lausunnossa huomautetaan, että ohjelmassa on yleisellä tasolla kuvattu tuulivoimaloiden vaikutuksia ilma- ja merivalvontatutkien toimintaan, mutta ei kuitenkaan ole esitetty edellä mainittujen vaikutusten arviointimenettelyä. Kauhavan kaupunki pyytää huomioimaan hankkeen vaikutukset puolustusvoimien toimintaan sekä Kauhavalla toimivaan sääasemaan.

Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan edellä mainitut asiat arvioinnissa ja hankkeen suunnittelussa.

Ympäristö- ja turvallisuusriskit

Turvallisuusriskeiksi on tunnistettu tuulivoimalasta irtoavan osan ja jään tai lumen putoamisesta aiheutuvat riskit. Arviointiohjelman mukaan on tarkoitus tunnistaa myös muut hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit sekä mahdolliset häiriöt hankkeen elinkaaren aikana, ja arvioida niiden todennäköisyyttä.

YV: Arvioinnissa tulee tarkastella mm. poikkeuksellisista sääolosuhteista, jään tai lapojen putoamisesta, tulipaloista ja öljyvahingoista aiheutuvia riskejä ja niiden seurauksia sekä riskien ehkäisykeinoja. Rakenteiden suunnittelussa tulee huomioida riittävät suojaetäisyydet muun muassa tiestöön ja voimajohtoalueisiin.

Pohjanmaan pelastuslaitos korostaa hankekohtaisen riskianalyysin ja turvallisuusteknisen selvityksen laatimisen merkitystä ja edellyttää, että hankkeelle on laadittava pelastussuunnitelma. Yhteysviranomaisen pyytää huomioimaan pelastusviranomaisen lausunnossa todetut seikat.

Tukes huomauttaa, että hankealueen läheisyydessä sijaitsee kaksi sen valvonnassa olevaa laajamittaisesti kemikaaleja käsittelevää ja varastoivaa laitosta (Jeppo Biogas Ab ja Oy Mirka Ab), joita ei ole tunnistettu arviointiohjelmassa. Tuulivoimaloiden turvallinen sijoittaminen suhteessa olemassa oleviin kemikaalilaitoksiin tulee arvioida. Lisäksi tulee arvioida, voiko kemikaalilaitoksen onnettomuus aiheuttaa vaaraa tuulivoimalalle.

Liittyminen muihin hankkeisiin ja hankkeiden yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia tarkastellaan ja arvioidaan olemassa olevien tuulivoimahankkeiden sekä suunnitteilla olevien hankkeiden osalta. Vaikutuksia tarkastellaan ja arvioidaan ohjelman mukaan muun muassa maiseman, virkistyskäytön, liikenteen, linnuston ja maankäytön osalta.

Arviointiohjelman mukaan lähimmät tuulivoima-alueet (tuotannossa ja kaavoitettu) sijaitsevat alle kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Alle kymmenen kilometrin etäisyydelle sijoittuu kymmenen (10) suunnitteluvaiheessa olevaa, kaavoitettua tai tuotannossa olevaa tuulivoimalahanketta. Kymmenen (10) ja 20 kilometrin etäisyydelle kuusi tuotannossa tai suunnitteluvaiheessa olevaa hanketta, ja yli 20 kilometrin etäisyydelle kymmenen suunnitteluvaiheessa, kaavoitettua tai tuotannossa olevaa hanketta.

Yhteisvaikutukset arvioidaan olemassa olevien tuulivoimahankkeiden sekä suunnitteilla olevien hankkeiden osalta saatavilla olevaan tietoon perustuen. Maisemavaikutusten osalta yhteisvaikutuksia tarkastellaan hankkeen lähimpien muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yleisellä tasolla tarkastellaan myös yhteisvaikutukset kauempana sijaitsevien (yli 15 km) hankkeiden kanssa.

YV: Arviointiselostuksessa tulee esittää ja huomioida maisemavaikutusten arvioinnissa käytettävän vaikutusalueen etäisyydellä sijaitsevat rakennetut tai suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet. Jotta havainnekuva eri hankkeista olisi helppolukuisempi, arviointiselostukseen tulee lisätä kuvassa esitettyjen tuulivoimahankealueiden nimet. Hankkeiden havainnolliseen esittämiseen kartalla tulee kiinnittää huomiota. Hankkeiden määrä tulee tarkistaa ja selostuksessa tulee esittää tiedot vaikutusalueelle sijoittuvista hankkeista, niiden voimaloiden määristä ja toteutusvaiheista.

Alueelle on suunnitelmien myötä muodostumassa varsin laaja, mahdollisesti useiden kymmenien tuulivoimaloiden ja niihin liittyvien sähkönsiirtoreittien alue. Yhteisvaikutusten arviointi tulee näin ollen olemaan merkityksellinen osa arviointia. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutusten arvioinnissa tulee arvioida arviointiohjelmassa

esitettyjen kohteiden lisäksi erityisesti ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen kohdistuvia vaikutuksia. Hankkeiden yhteiset maisema-, varjostus- ja meluvaikutukset tulee arvioida perusteellisesti. Alle viiden kilometrin etäisyydellä sijaitsevien hankkeiden osalta melun ja varjostuksen yhteisvaikutuksien arviointi tulee perustua mallinnuksiin. Arvioinnissa tulee huomioida myös hankkeiden yhteisvaikutukset luonnon pirstoutumiseen, sähkönsiirron yhteisvaikutukset sekä muiden lähialueen tuulivoimahankkeiden kanssa mahdolliset yhteiset sähkönsiirtoreitit. Lisäksi tulee ottaa huomioon tuulivoimarakentamisen ja maankäytön yhteisvaikutus direktiivilajien elinolosuhteisiin, elinmahdollisuuksien muutoksiin ja ekologisiin käytäviin. Alueen turvetuotantotoiminnan osalta tulee arvioida vesistöön kohdistuvat yhteisvaikutukset turvetuotannon kanssa.

Epävarmuustekijät ja haitallisten vaikutusten vähentämiskeinot

Arviointiohjelmassa todetaan keskeisimmät arviointiin liittyvät epävarmuustekijät, kuten oletukset ja yleistyksen, mahdolliset teknisten suunnitelmien muutokset sekä lähtötietojen tarkkuus. Arviointiselostuksessa tullaan esittämään arviointiin liittyviä epävarmuustekijöitä vaikutustyypeittäin.

Haitallisten vaikutusten osalta esitetään, että vaikutusten ehkäisy- ja lieventämiskeinot kirjataan arviointiselostukseen.

YV: Arvioinnissa tunnistetut epävarmuustekijät ja niiden vaikutus arvioinnin tulokseen tulee esittää arviointiselostuksessa mahdollisimman selkeästi, jotta ne voidaan huomioida hankkeen jatkosuunnittelussa. Esitettävien haitallisten vaikutusten vähentämiskeinojen tulee olla toteutuskelpoisia ja riittävän konkreettisia.

Vaikutusten seuranta

Arviointiselostukseen laaditaan yleispiirteinen suunnitelma hankkeen vaikutusten seuraamiseksi.

YV: Vaikutusten seurannan tarve tulee määrittää hankkeen vaikutusten ja niiden merkittävyyteen perusteella. Esitetyt seurannat tulee olla selkeästi rajattuja niin, että ne ovat toteutettavissa.

Arviointiohjelman laatijoiden pätevyys

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun asetuksen mukaan arviointiohjelmassa tulee esittää arviointiohjelman laatijoiden pätevyys.

YV: Arviointiohjelmassa on kuvattu arviointiin osallistuvien henkilöiden koulutus ja rooli arvioinnissa. Arviointiselostuksessa tulee esittää asiantuntijoiden kokemus ja kokemusvuodet.

ARVIOINTIOHJELMALAUSUNNON TOIMITTAMINEN JA SIITÄ TIEDOTTAMINEN

ELY-keskus toimittaa lausuntonsa ja kopiot arviointiohjelmasta saamistaan lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Yhteysviranomaisen lausunto lähetetään tiedoksi niille tahoille, joilta on pyydetty lausunto arviointiohjelmasta.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan viranomaisen verkkosivuilla osoitteessa www.ely-keskus.fi/kuulutukset/etela-pohjanmaa ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla www.ymparisto.fi/dalalandettuulivoimaYVA.

SUORITEMAKSU, SEN MÄÄRÄYTYMINEN JA MAKSUA KOSKEVA OIKAISUMAHDOLLISUUS

Suoritemaksu on 8000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määritelty tavanomaisen hankkeen mukaisesti (11 – 17 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että yhteysviranomaisen lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) 8, 16 ja 18 §

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (TEM/2022/223) elinkeino-, liikenne- ja ympäristö-keskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallinto- keskuksen maksullista suoritteista vuonna 2023 2 §.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Ylitarkastaja Satu Ala-Könni ja ratkaissut Johtava asiantuntija Elina Venetjoki.

Liitteet

Lausunnot, mielipiteet ja asiantuntijakommentit
Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Jakelu

Prokon Wind Energy Finland Oy
Sitowise Oy
Uudenkaarlepyyn kaupunki

Kauhavan kaupunki
Vöyrin kunta

Tiedoksi

Tahot, joilta on pyydetty lausunto

Tämä asiakirja EPOELY/585/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/585/2023 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Ala-Könni Satu 25.08.2023 15:12

Ratkaisija Venetjoki Elina 25.08.2023 15:11

MAKSUA KOSKEVA OIKAISUVAATIMUSOHJE

Viranomainen, jolta oikaisua vaaditaan

Maksun määrittämisestä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua kirjallisesti Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta (ELY-keskus).

Viranomainen, jolle valituskirjelmä on toimitettava sekä oikaisuvaatimusaika

Asian käsittelystä perittävää maksua koskeva oikaisuvaatimuskirjelmä on toimitettava Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle kuuden kuukauden kuluessa maksun määrittämisestä. Oikaisuvaatimusaikaa laskettaessa ei antopäivää oteta lukuun. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, oikaisuvaatimusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisua vaaditaan
- millaista oikaisua vaaditaan (miltä kohdin päätökseen haetaan oikaisua ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi)
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan
- oikaisuvaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, johon asiaa koskevat ilmoitukset oikaisuvaatimuksen tekijälle voidaan toimittaa.

Jos oikaisuvaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, oikaisuvaatimuskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Oikaisuvaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä.

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon oikaisua haetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- asiamiehen on liitettävä oikaisuvaatimuskirjelmään valtakirja (Asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee kuitenkin esittää valtakirja ainoastaan, jos Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus niin määrää.)

Oikaisuvaatimuksen perille toimittaminen

Oikaisuvaatimus on toimitettava ELY-keskuksen kirjaamoon. Oikaisuvaatimuskirjelmän voi tuoda perille vaatimuksen tekijä itse tai hänen valtuuttamansa asiamies. Sen voi omalla vastuullaan lähettää myös postitse, sähköpostitse, telekopiona tai toimittaa lähetin välityksellä. Oikaisuvaatimuksen on oltava perillä viimeistään oikaisuvaatimusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Oikaisuvaatimuksen toimittamisesta telekopiona tai sähköpostitse säädetään tarkemmin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003).

Yhteystiedot

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

käyntiosoite:
Alvar Aallon katu 8, SEINÄJOKI
Wolffintie 35, VAASA
Pitkänsillankatu 15, KOKKOLA
Aukioloaika: kello 8.00 – 16.15

postiosoite:
PL 156, 60101 SEINÄJOKI
PL 262, 65101 VAASA
PL 77, 67101 KOKKOLA

puhelin: 0295 027 500
telekopio: 0295 020 341
sähköposti: kirjaamo.etela-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Sähköinen asiointi –lomake: www.ely-keskus.fi

Asioi verkossa > Sähköinen asiointi ja lomakkeet > ELY-keskusten yleinen asiointilomake yrityksille, yhdistyksille ja toiminnanharjoittajille. Tähdellä merkityt kohdat ovat pakollisia. Esim. skannatun lomakkeen voi lähettää sähköisen palvelun kautta.